

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 27. avgust 2007 / 60 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga pazljivo iztrga.
Izpitni poli je priložen ocenjevalni obrazec.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 20 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k Izpitni poli 1

1. BESEDILO

Atlas mesta Ljubljana in okolica

Prva izdaja najstarejšega iz zbirke atlasov Geodetskega zavoda Slovenije, d. d., je v devetih letih sicer doživela manjšo prenovu in dobila novo naslovnico v celostni podobi blagovne znamke Kod&kam, večjih posegov pa ni bilo. Atlas je bil vselej opremljen s svežim kartografskim gradivom in aeroposnetkom širšega mestnega središča. Zato se je uredniški odbor odločil atlas predelati in zemljevidom dodati tudi nekaj pomembnih podatkov. Vsa besedila so v dveh jezikih, slovenskem in angleškem.

Začetni del Atlasa ostaja podoben prejšnjim izdajam, razlikuje se le po uvodnem besedilu, ki na kratko predstavi glavno mesto Slovenije. Načrt Ljubljane v merilu 1 : 15.000 obsega 40 strani. Glavna novost je, da karta ni le fotografska povečava mestnega načrta v merilu 1 : 20.000, ampak povsem predelan zemljevid v večjem merilu. Nato sledi načrt ožjega mestnega središča na štirih straneh. Ljubljanski umetnostni spomeniki niso več pri-

kazani s fotokarto (karto iz razrezanega aeroposnetka) mesta, ampak so na šestih straneh predstavljeni v risbi in z besedilom.

Na karti sta označeni tudi celotno območje rimske Emone in srednjeveško obzidje. Temu sledi prav tako novost, in sicer predstavitev nakupovalnega središča BTC s klasično perspektivnim pogledom na nakupovalno središče. Vsebinsko nadaljuje spisek ulic. V nadaljevanju najdemo še mestne načrte nekaterih bližnjih mest in primestnih naselij. To so Brezovica, Domžale, Grosuplje, Kamnik, Lavrica, Litija, Logatec, Mengeš, Medvode, Šmartno pod Šmarno goro, Škofljica, Trzin in Vrhnika. Tudi tem načrtom sledi spisek ulic.

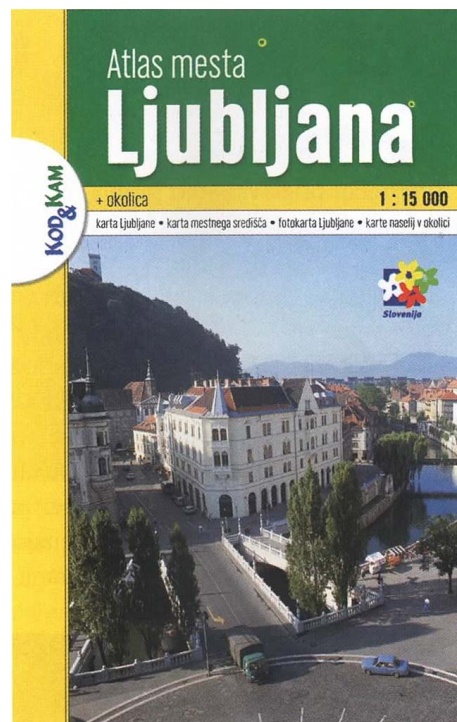
V zadnjem delu atlasa so v urejenem seznamu z naslovi in najnovejšimi telefonskimi številkami zbrani najrazličnejši podatki o

institucijah in pomembnejših objektih v Ljubljani ter okolici.

Atlas je tudi tokrat vezan v spiralni vezavi. Namenjen je turistom in tudi voznikom, ki razvažajo blago na najrazličnejše naslove. Je pregleden in priročen za uporabo, predvsem v avtomobilu. Pa srečno vožnjo in zanimive ogleda vam želim!

Iztok Kariž

/ Nasveti

2. BESEDILO

Specializirana prodajalna s kartografskim materialom

atlas • avtokarte • izletniške karte • planinske karte • karte mest in naselij • šolske karte • turistični vodniki • stenske karte • globusi GPS • kompasi • višinoмери • krivinoмери • lupe in druga pomagala

POTOVATI S KARTAMI KOD IN KAM JE ENOSTAVNO

Trg francoske revolucije 7, Ljubljana, tel. 01 200-27-32, www.gzs-dd.si/kod&kam

(Prirejeno po: Svet&ljudje, maj 2005.)

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite izhodiščni besedili in rešite naloge.

1. Kaj besediloma ni skupno? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

- a) prenosnik
- b) čas izida
- c) sporočevalec
- č) naslovník
- d) kraj izida

(1)

2. Na črte zapišite zahtevani podatek o prvem izhodiščnem besedilu in odgovorite na vprašanje.

Tema: _____

Čemu (s katerim namenom) je pisec dodal besedilu fotografijo? Odgovorite v povedi.

_____

(4)

3. Kateri tvorčev namen prevladuje v prvem in kateri v drugem besedilu? Na črtico za vsako besedilo zapišite črko ustreznega odgovora.

Tvorec je besedilo napisal predvsem zato, da bi

- a) naslovníka prepričal, naj si sposodi atlas Ljubljane in okolice.
- b) naslovníku predstavil novo izdajo atlasa Ljubljane in okolice.
- c) naslovník kupil izletniške karte ali druge izdelke v prodajalni Kod&kam.
- č) naslovníka povabil na predstavitev nove izdaje atlasa Ljubljane in okolice.
- d) naslovník potoval s potovalno agencijo Kod&kam.
- e) naslovníka seznanil z Geodetskim zavodom Slovenije.

1. besedilo: _____

2. besedilo: _____

(2)

4. Obkrožite črki pred trditvama, ki sta v skladu z izhodiščnima besediloma.
- a) Geodetski zavod je pripravil prenovljeno izdajo Atlasa mesta Ljubljana in okolice v treh jezikih.
  - b) Na karti je označeno tudi srednjeveško obzidje.
  - c) Uvodni del atlasa vsebuje podatke o institucijah v Ljubljani.
  - č) V atlasu je tudi kratka zgodovinska predstavitev rimske Emone.
  - d) V prodajalni Kod&kam prodajajo samo izletniške karte.
  - e) Specializirana prodajalna Kod&kam je v Ljubljani na Trgu francoske revolucije.
- (2)
5. Vsebinske dele Atlasa mesta Ljubljana in okolice razvrstite, kot si sledijo v knjigi. Na črtice zapišite številke od 1 do 6.
- _____ predstavitev nakupovalnega središča BTC
  - _____ mestni načrti nekaterih bližnjih mest
  - _____ predstavitev Ljubljane
  - _____ naslovi institucij in pomembnih objektov v Ljubljani ter okolici
  - _____ načrt ožjega mestnega središča
  - _____ prikaz ljubljanskih umetnostnih spomenikov, območja rimske Emone in srednjeveškega obzidja
- (2)
6. Navedite dve značilnosti, po katerih se prenovljena izdaja atlasa razlikuje od prejšnjih izdaj.
- _____
- _____
- (2)
7. V prvem besedilu prevladuje objektivno stališče, le v zadnjem odstavku se avtor razodeva. Podčrtajte dve povedi, v katerih se sporočevalec razodeva.
- Atlas je tudi tokrat vezan v spiralni vezavi.
- Namenjen je turistom in tudi voznikom, ki razvažajo blago na najrazličnejše naslove.
- Je pregleden in priročen za uporabo, predvsem v avtomobilu.
- Pa srečno vožnjo in zanimive ogledе vam želim!
- (1)

8. Poimenujte besedilno vrsto obeh besedil.

Prvo besedilo je _____.

Drugo besedilo pa je _____.

(2)

9. Podčrtajte lastno ime, ki ne sodi v isto skupino kot preostala. Svojo odločitev utemeljite v povedi.

Šmartno pod Šmarno goro, Kod&kam, Medvode, Logatec, Velika planina, Brezovica

Utemeljitev:

_____
_____

(3)

10. Iz naslednjih lastnih imen izpeljite vrstne pridevnike na -ski/-ški in jih zapišite na črte.

Grosuplje _____ Šmarna gora _____

Medvode _____ Litija _____

(2)

11. Podčrtajte besedo, ki ne spada v isto besedno družino, in svojo izbiro utemeljite v povedi.

prenova, novost, najnovejši, november, obnoviti, novica

Utemeljitev:

_____
_____

(3)

12. V tretjem odstavku prvega izhodiščnega besedila poiščite samostalnik, ki je tvorjen iz glagola *nadaljevati*, in ga zapišite na črto.

Zapis tvorjenega samostalnika: _____

- A Po katerem besedotvornem postopku je tvorjen izpisani samostalnik? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

- a) izpeljava
b) sestavljanje
c) zlaganje

- B Določite skladijsko podstavo glagola *nadaljevati*.

Skladijska podstava: _____

(3)

13. Prevzetim besedam pripišite sopomenske domače besede/besedne zveze, ki bi jih bilo mogoče uporabiti v izhodiščnih besedilih.

aeroposnetek _____

institucija _____

informirati _____

material _____

(2)

14. Preberite slovarski sestavek in odgovorite na vprašanja.

izdaja -e ž (â) navadno s prilastkom **1. tiskano delo, kot izide enkrat**: izšla bo deseta izdaja romana; predgovor k prvi izdaji / pesniška zbirka v bibliofilski izdaji; knjiga v broširani izdaji; faksimilirana izdaja rokopisa Prešernovih Poezij; jubilejna, poljudna izdaja / večerna izdaja časopisa ♦ zal. avtorizirana, luksuzna izdaja **2. glagolnik od izdati**: a) obsodili so ga zaradi izdaje; izdaja javke / izdaja uradne skrivnosti / izdaja domovine b) izdaja pesmi, pravopisa c) izdaja denarja, menice / izdaja znamk e) izdaja dovoljenja, odločbe / izdaja povečanja / izdaja sodbe e) izdaja blaga iz skladišča

- A V katerem slovarskem pomenu je rabljena beseda *izdaja* v izhodiščnem besedilu? Številko ustreznega pomena zapišite na črto.

_____

- B Kako je v slovarskem sestavku označena besedna zveza *avtorizirana izdaja*? Podčrtajte ustrezno možnost in svojo izbiro utemeljite tako, da iz slovarskega sestavka prepisete tisti podatek, ki potrjuje vašo odločitev.

Besedna zveza je označena kot n a r e č n a / z a s t a r e l a / s t r o k o v n a / ž a r g o n s k a.

Izpis podatka: _____

(3)

15. Dopolnite besedilo, tako da besede in besedne zveze iz oklepajev postavite v pravilno obliko.

Pred _____ (dve leti) se je Marjan potepal po _____
(Gorenjska) in _____ (Posočje). Pod _____ (Vršič)
v dolini Trente je zadihal s polnimi _____ (pljuča). Ustavil se je pri
_____ (svoj dober prijatelj) in njegovi ženi. Prosil
_____ (onadva) je za izletniško karto Posočja. Posodila sta mu jo in se mu
pridružila na izletu, čeprav je bila žena _____ (bolan).

(3)

16. Smiselno povežite spodnji enostavčni povedi v zahtevani dvostavčni povedi.

Atlas je vezan v spiralni vezavi. Je pregleden in priročen za uporabo.

Pojasnjevalno priredje:

Podredje s prilastkovim odvisnikom:

---

(4)

17. Čemu (s katerim namenom) je v imenih Kod&kam in Svet&ljudje uporabljeno neslovensko pisno znamenje & namesto besede *in*? Odgovorite v povedi.

Ali je raba pisnega znamenja v slovenskih imenih ustrezna?

- a) DA, saj v slovenskih imenih uporabljamo tudi tuja pisna znamenja.
b) NE, saj v slovenskih imenih ne uporabljamo tujih pisnih znamenj.

(3)

18. Zapišite besedo ali besedno zvezo, na katero se navezujeta navedena zaimka iz prvega besedila.

A Kazalni zaimek to v predzadnji povedi tretjega odstavka:

_____

B Oziralni zaimek ki v drugi povedi zadnjega odstavka: _____ (2)

19. Pravopisno uredite naslednje besedilo. Število napak razberete iz okvirčka na začetku vrstice.

4 S izletniško karto Posočja ki sem jo kupil v prodajalni Kod&kam sem odkrival

3 lepote slovenije. Obiskal sem kobarid in vse bližne vasi.

3 Fotografije in rizbe iz izleta bom predstavil na šolski rastavi.

(4)

20. Napišite **uradno zahvalo**.

Zamislite si, da ste Matej Novak oz. Nataša Sever, član/članica geografskega krožka na srednji vzgojiteljski šoli. Povabljeni ste bili na predstavitev Atlasa mesta Ljubljana in okolice. Po končani predstavitvi vam je Igor Kranjc, poslovodja prodajalne Kod&kam, podaril atlas za šolsko knjižnico. Kot predstavnik/predstavnica šole mu napišite zahvalo v imenu šole. Naslov naslovnika poiščite v drugem besedilu. Preostale manjkajoče podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12)

PRAZNA STRAN